

Opetus- ja kulttuuriministeriölle

Viite: VN/21217/2013

Sähköpostitse: kirjaamo.okm@gov.fi, jorma.walden@gov.fi, ville.toro@gov.fi

Teoston lausunto e-aineistojen kirjastokäytön korvausta koskevasta luonnoksesta hallituksen esitykseksi (7.9.2023)

Säveltäjäin Tekijänoikeustoimisto Teosto ry kiittää Opetus- ja kulttuuriministeriötä 15.9. järjestetystä kuulemistilaisuudesta ja sen yhteydessä esitetystä mahdollisuudesta antaa hallituksen esitysluonnosta koskeva kirjallinen lausunto. Teosto lausuu kunnioittaen seuraavaa.

E-musiikin kirjastokäyttö on perusteltua sisällyttää korvauksen piiriin

Esitysluonnoksen mukaan uusi korvaus ei koskisi musiikkia sisältävien äänitallenteiden sähköistä käyttöä kirjastoissa e-äänikirjoja laajemmin. Korvauksen ulkopuolelle jäävää käyttöä olisi näin ollen esimerkiksi musiikkiaänitteen sähköinen lainaaminen. Ratkaisua perustellaan kuntien yhteisen e-kirjaston muodostamisperiaatteilla, joiden mukaan e-kirjaston aineistoihin ei ole tarkoitus sisällyttää musiikkitalenteita, sekä sillä, että musiikin sähköisen tarjonnan ei voida katsoa olevan kirjastopalveluiden keskiössä verrattuna kirjallisiin aineistoihin (s.15-16).

Katsomme, että esitettyä, musiikkia sisältävät äänitallenteet korvauksen ulkopuolelle rajaavaa ratkaisua tulee arvioida uudestaan viimeistään siinä vaiheessa, kun saatavilla on näyttöä kuntien yhteisen e-kirjaston aineistovalikoiman sisällöistä sekä yleisestä markkinakehityksestä. Äänitallenteiden käyttöä voi käsityksemme mukaan tapahtua kirjastojen toiminnassa myös muuta kautta kuin pelkästään kuntien yhteisen e-kirjaston välityksellä. Äänitallenteilla käytetyn musiikin tekijöiden tulee saada korvaus tallenteiden sähköisestä kirjastokäytöstä vastaavasti kuin e-kirjoihin ja e-äänikirjoihin sisältyvien teosten tekijät saavat silloin, kun näiden e-aineistojen käyttöä kirjastojen toiminnassa tapahtuu.

Kirjastojen veloitetta raportoida teosten käytöstä tulee korostaa

Esitysluonnos ei nyky muodossaan sisällä mainintaa kirjastojen veloitteesta teosten käyttäjinä toimittava e-aineistojen käytöstä raportointi korvausta hallinnoiville yhteishallinnointi-organisaatioille tekijänoikeuden yhteishallinnoinnista annetun lain (1494/2016) nojalla. Sidosryhmät nostivat osana Kristiina Harengon selvitystä nykytilanteen erittäin suureksi ongelmaksi e-lainausta koskevat tiedonsaannin haasteet (jakso 3.4.12). Korvauksen toteuttamisen kannalta kattava, oikeellinen ja ajantasainen e-aineistojen teoskohtainen käyttöraportointi on ehdottoman välttämätöntä. Viittaus yhteishallinnointilain mukaiseen käytön raportointiin toisi tämän veloitteen selkeästi esiin.

Katsomme, että esitetyn lainmuutoksen perusteluihin tulee lisätä maininta kirjastojen e-lainauksesta koskevasta lainmukaisesta raportointivelvoitteesta suhteessa korvausta hallinnoiviin yhteishallinnointiorganisaatioihin. Raportoinnin tulee yhteishallinnointilain 38 §:n mukaisesti kattaa tiedot, jotka ovat tarpeen tekijänoikeuskorvauksen keräämiseksi sekä oikeudenhaltijoille kuuluvien korvausmäärien jakamiseksi ja tilittämiseksi.

Korvauksen piiriin kuuluvaa käyttöä ei tule laajentaa ilman vaikutustenarviointia

Esitysluonnoksen mukaan korvauksen piiri laajenisi vuoden 2023 erillisratkaisuun nähden kahdelta osin niin, että korvausta maksettaisiin jatkossa yleisten kirjastojen lisäksi myös korkeakoulukirjastoista tapahtuvasta e-kirjojen ja e-äänikirjojen e-lainauksesta sekä e-äänikirjojen lukijoille uutena korvaukseen oikeutettuna tahona. Esitysluonnoksen mukaan e-kirjan tai e-äänikirjan käyttö verkkohyllypalvelussa ei kuitenkaan kuuluisi korvauksen piiriin.

Espoo 20.9.2023

TEOSTO

Korostamme, että korvauksen piiriin kuuluvan käytön tulee olla sääntelyssä tarkkarajaisesti määritelty. Korvauksen piiriin kuuluvan käytön laajentamisen yhteydessä tulee suorittaa arviointi muutoksen vaikutuksista erityisesti suhteessa valtion talousarvioon otettavaan määrärahaan, eli käytettyjen teosten tekijöille jaettavaan korvausmäärään. Korvauksen piiriin kuuluvaa käyttöä ei tule laajentaa ilman asianmukaisten vaikutusarvointien suorittamista.

Antti Härmänmaa
Laki- ja kansainvälisten asioiden johtaja